

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ імені Г.С. СКОВОРОДИ**



**АРГУМЕНТИ  
СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ:  
«НЕСТАЧА» І «БАЖАННЯ»  
У ТЕКСТІ**

**Матеріали  
Міжнародної наукової конференції**

**(2-3 квітня 2021 року)**

**Харків – 2021**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
імені Г.С. СКОВОРОДИ

Український мовно-літературний факультет імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка  
Кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов  
Кафедра теорії і практики англійської мови  
Кафедра східних мов

## **АРГУМЕНТИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ: «НЕСТАЧА» І «БАЖАННЯ» У ТЕКСТІ**

**Матеріали  
Міжнародної наукової конференції**

(2-3 квітня 2021 року)

Харків – 2021

УДК 80

А 79

**Організатори конференції** – кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов, кафедра теорії і практики англійської мови, кафедра східних мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди  
**Голова оргкомітету конференції: Бойчук Юрій Дмитрович** – ректор, доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України (Україна)

**Заступник голови: Бережна Світлана Вікторівна** – проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності, доктор філософських наук, професор (Україна)

**Науковий керівник конференц-проекту: С.К. Криворучко** – доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов

**Члени оргкомітету:**

К.Ю. Голобородько – декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка, доктор філологічних наук, професор (Україна);

І.І. Костікова – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і практики англійської мови (Україна);

О.В. Радчук – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов (Україна);

І.І. Степанченко – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов (Україна);

О.О. Скоробогатова – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов (Україна);

О.І. Артюх – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов (Україна);

М.М. Журенко – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов (Україна);

А.Г. Козлова – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов (Україна);

І.В. Разуменко – кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов (Україна);

П. Рогальський – PhD філософії, докторант Університету Марії Кюрі-Склодовської Люблін (Польща);

М. Й. Рохас-Багамон – PhD педагогіки та екологічної культури Університету Сурколумбіана (Колумбія);

Н.В. Руда – кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри східних мов (Україна);

Т.І. Тищенко – кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри української і зарубіжної літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова (Україна).

Секретарі: О.О. Атанова, Л.О. Корнієнко, В.В. Четверик

**Аргументи сучасної філології: «нестача» і «бажання» у тексті.** Матеріали Міжнародної наукової конференції (2-3 квітня 2021 року). Харків. ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2021. 285 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 3 від 29.03.2021).

Матеріали конференції, основними векторами якої є обговорення асоціацій «нестачі» і «бажання», що дозволяє розкрити «несвідоме» в мові та літературі на лексичному, граматичному, синтаксичному рівнях, що відсилає до «стадії дзеркала» в ідеях і художніх засобах, що зумовлюються «словом». Літературознавчі та лінгвістичні інтерпретації огортаються навколо «психоаналітичного» сприйняття «свідомого» та «несвідомого» тексту, виявляють «ефемерність», «умовність» та «суб'єктивність». Так виявляється «комунікація» як відкрита, ускладнена або неможлива – у мові, літературі, кіно, психології, педагогіці, методиці викладання мови та літератури.

Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

## ЗМІСТ

<b>Бакумкина М. А.</b> БОЛЬ ЭПОХИ В РАССКАЗАХ И. С. МАСЛОВА .....	8
<b>Белімова Т. В.</b> НЕСВІДОМІ МОТИВИ І ПОЧУТТЯ: ПСИХОАНАЛІТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РОМАНУ КЕЙТ АТКІНСОН «ЖИТТЯ ЗА ЖИТТЯМ» .....	13
<b>Vozhko Yu. O.</b> THE IMPORTANCE OF NON-VERBAL COMMUNICATION IN TEACHING AND LEARNING A FOREIGN LANGUAGE.....	18
<b>Бокшань Г. І.</b> «НЕНАСИЧЕНІСТЬ» СОФІЇ ЯБЛОНСЬКОЇ У ТРЕВЕЛОГАХ ЗБІРКИ «ЛИСТИ З ПАРИЖА. ЛИСТИ З КИТАЮ».....	24
<b>Вакуленко К. Р.</b> ВИКОРИСТАННЯ НЕВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБІВ КОМУНІКАЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ.....	29
<b>Ведернікова Т. В.</b> АЛЮЗІЇ ЯК РІЗНОВИД ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ У ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ.....	33
<b>Веселовська Н., Литвин Н.</b> НЕТИПОВА ЖІНОЧА ПОВЕДІНКА ЯК НАСЛІДОК ПОСТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ П'ЄСИ Є. КОНОНЕНКО «МУЖЧИНА ЗА ВИКЛИКОМ»).....	38
<b>Vysotska Natalia</b> “THE PLOT’S GOT ME HOOKED”: METADIEGETIC NARRATIVE AND FEMALE BODY AS INTERCHANGEABLE OBJECTS OF (MALE) DESIRE .....	43
<b>Воробйова О.О.</b> РЕМИНИСЦЕНЦІЇ В ЛЕКСИЧЕСКИХ ПАРАДИГМАХ РЕМЕЙКА НА МАТЕРІАЛІ ПОВЕСТИ В. ПЬЕЦУХА «НАШ ЧЕЛОВЕК В ФУТЛЯРЕ».....	48
<b>Гайдаш А. В.</b> ІНВЕРСІЯ «СТАДІЇ ДЗЕРКАЛА» У ПІЗНІЙ ЗРІЛОСТІ В РОМАНІ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО «ЗІВ’ЯЛІ КВІТИ ВИКИДАЮТЬ».....	53
<b>Голобородько Ю. К.</b> ТВОРЧЕСТВО А. АВЕРЧЕНКО ПЕРИОДА ПРАЖСКОЙ ЭМИГРАЦИИ И ЕГО ОЦЕНКА ЧЕШСКИМИ И СЛОВАЦКИМИ ЛИТЕРАТУРОВЕДАМИ.....	58
<b>Гончарова Ж. Н.</b> ИМПЛИЦИТНАЯ ИНФОРМАЦИЯ В СТИХОТВОРЕНИИ М. РАХЛИНОЙ «КРУГ» .....	63
<b>Гончарова О. А.</b> МЕЙ СІНКЛЕР І «ПОТІК СВІДОМОСТІ» .....	68



## «НЕНАСИЧЕНІСТЬ» СОФІЇ ЯБЛОНСЬКОЇ У ТРЕВЕЛОГАХ ЗБІРКИ «ЛИСТИ З ПАРИЖА. ЛИСТИ З КИТАЮ»

Бокшань Г. І. (Херсон)

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.4642647>

### Abstract

The study examines the specificity of reflecting a “craving” for travelling in Sofiia Yablonska’s travelogues. It focuses on its mythopoetic character and correlation with the motif of longing for the lost Paradise. The paper emphasizes the uniqueness of the author’s travel experience not only in the context of the 20<sup>th</sup> century, but also against the background of the current epoch. It highlights S. Yablonska’s inclination toward adventures, her willingness to overcome difficulties and cope with the problems facing her on the way to “Paradise”. The writer’s craving for travelling is considered as a desire to find her “own Paradise”. S. Yablonska’s journey around the world is interpreted as a sample of the mythological scenario of the beginning where the Paradise topoi are represented by the literary images of the countries visited by the author. The analysis of the writer’s collection of travelogues allows drawing a conclusion that S. Yablonska’s prose is an original literary phenomenon of the past century which demonstrates the correlation with the figures and motifs of the world mythology.

**Keywords:** travelogue, motif of longing for the lost Paradise, myth, mythological scenario of journey, Paradise topos, mythological scenario of the beginning, travel experience.

У 20-30-ті роки ХХ століття читачі галицьких газет відкривали для себе світ екзотичних подорожей, у яких їх супроводжувала львів’янка Софія Яблонська – відважна мандрівниця, чий письменницький хист дозволив перетворити враження від відвідин найнесподіваніших куточків планети на вартісні в художньому аспекті літературні твори. Її виправи до країн Далекого Сходу й Африки, Австралії, Нової Зеландії, Північної Америки були сповнені

небезпек і викликів, проте молода жінка відчайдушно приймала їх, аби, як вона зазначала в низці інтерв'ю, «переконатись, чи існують іще десь на світі райські острови» (Yablonska, 2018: 13). Таку спонуку до тривалих мандрів можна пояснити міфопоетичною тугою за Золотим віком, адже, як писав М. Еліаде, «міф про втрачений рай досі зберігається в образах райського острова чи безгрішної землі, звільненої землі, де закони усунені, а час стоїть на місці» (Eliade, 1996).

Останнім часом увага до творчості С. Яблонської посилюється завдяки зусиллям книговидавців (В. Габора, зокрема), які перевидають її доробок і спонукають дослідників до вивчення мандрівного досвіду авторки в літературознавчому аспекті (Sobol, 2019; Vlakh, 2019; Yablonska, 2018). Утім, попри значний інтерес до постаті української подорожани у вітчизняному й зарубіжному (переважно польському) науковому дискурсі, велике коло питань, що стосуються специфіки її мандрівної прози, залишається неохопленим. Одне з них – віддзеркалення «бажання» та його міфопоетичної природи у тревелогах С. Яблонської, що й визначає актуальність обраної теми розвідки.

Мета дослідження – виявити елементи міфосценарію початку й визначити міфологічні акценти «ненасиченості» у збірці мандрівної прози «Листи з Парижа. Листи з Китаю».

Тревелоги С. Яблонської оприявнюють «невтишний голод вражень» (Yablonska, 2018: 333) авторки, яка все життя намагалася втамувати його, калейдоскопічно змінюючи ландшафти, обираючи найскладніші маршрути, виявляючи нехарактерну для тогочасної жінки відвагу й цілеспрямованість, організаторські вміння й хист до фіксації отриманих вражень у художній формі. Бажання погамувати жагу пошуку омріяного «раю» позбавляє С. Яблонську страху, а часом й обережності. У своїх подорожніх нарисах вона акцентує небезпеки, які чекали на неї в екзотичних теренах, готовність до самопожертви, свідоме прагнення зректися вигод, які надавало розмірене сімейне життя й плекання «родинного вогнища» задля нових вражень. Так, в одному з інтерв'ю вона підкреслює свою схильність до ризику й авантюри, відчайдушно і вперту

вдачу: «Гадаю, що перше треба мати в собі зародні фанатизму, а потім – це річ звички. Адже острах, переляк, жах – це справа уяви. Коли людина забуває про можливість небезпеки, тоді Китай чи країни диких племен видаються їй так само доступні, як прогулянка до Винник» (Yablonska, 2018: 12). Непосидючість, нестримність та енергійність С. Яблонської вражали не лише її сучасників: така «хапливість на нові враження» видається незвичайною і для XXI століття, яке до поточної пандемії було безпрецедентно відкритим в аспекті пересування світом: «Поки що Китай. Китай до вичерпання. До осені. Потім назад у Тонкій, потім, мабуть, Лаос, Японія, а потім уже не знаю, – чи, властиво, боюся складати проекти, щоб не сполохати їх. Рік, два чи довше – також не знаю, але напевне якнайдовше» (Yablonska, 2018: 154).

Власне, уміння С. Яблонської почуватися затишно у сповнених несподіванками подорожах, обирати складні шляхи до втілення задуманого робить її мандрівний досвід і його літературну рефлексію унікальними явищем не лише в контексті минулої доби, але й в умовах сьогодення. Актуальними залишаються і слова С. Гординського про авторку: «Рідко яка українка має таку просту життєву філософію; рідко яка відчувається на всій земній кулі так, як вдома. Наші землячки взагалі недолюблюють простору, ще й тоді, коли це получене з невигодами та небезпекою, на яку заражена в подорожі самотня жінка» (Yablonska, 2018: 320).

«Ненаситний інстинкт хапливої мандрівниці» (Yablonska, 2018: 212) спонукав С. Яблонську нехтувати незручностями і виснаженням, загрозами здоров'ю і навіть життю, адже в багатьох азійських країнах до європейців ставилися не дуже прихильно, а подекуди й вороже. Зокрема, в китайському Юнані у неї кидали камінням лише через приналежність до білої раси. Місцеві мешканці через забобони й підозру в магії ледь не знищили її кіноапаратуру після того, як таємниче зник хлопчик, якого одного разу сфотографувала С. Яблонська. Подорожанка усвідомлює свою потребу в русі й необорну жагу розширення пізнавальних обріїв незважаючи на перешкоди: «По перегляді тих ще зовсім свіжих пригод я справді дивуюся, що ця тверда дійсність, повна

небезпек та втоми, ще не висушила моєї мандрівної гарячки. Навпаки, всі труднощі, невігоди, перепони тільки збільшили мою спрагу» (Yablonska, 2018: 211).

У контексті даного дослідження доцільно згадати монографію Ю. Вишницької «Міфологічні сценарії в сучасному художньому та публіцистичному дискурсах», у якій науковця слушно визначає: «Сценарій втраченого раю характеризується множинністю текстових трансформацій. <...> Ключовою міфологемою цієї моделі є “острів” як “незайманий рай”» (Vyshnytska, 2016: 211). Бажання С. Яблонської віднайти райські острови спонукало її конструювати особисту міфологічну модель за універсальною схемою. Погоджуємося з Ю. Вишницькою в тому, що в «культурно-символічному вимірі сценарій “втрачений рай” – це моделювання однієї з центральних універсальних міфологем – шляху» (Vyshnytska, 2016: 211). Цей елемент сценарію втраченого раю оприявнюється у збірці С. Яблонської, зрештою, як у всій подорожній літературі, досить виразно.

Атрибутом міфосценарію початку є «власне креативне дійство» (Vyshnytska, 2016: 105). Перебування на чужих територіях упродовж тривалого часу спонукало С. Яблонську облаштовувати простір, перетворюючи його на придатне для нормального функціонування місце. Мандрівниця не цурається роботи на землі: «Вже на готові грядки я засіяла різні китайські квіти та поміж травник посадила молоді щепи: абрикосів, черешень і мімози. У вазонки засадила молодих відростків: гвоздиків, георгіній та інших квітів, які тут цвітуть цілісінький рік. Тепер вони всі великі та завітчані. Ці всі вазонки я повставляла на китайський лад: обабіч, вздовж доріжок, щоб у саді було більше квітів та для всіх досить сонця» (Yablonska, 2018: 244). Образ оповідачки можна вважати інтерпретацією міфологеми креатора, а облаштування нею нового простору – актом творіння за міфологічною схемою.

С. Яблонська вербалізує свої «нестачі» й «бажання», вмюючи розпізнавати справжні мотиви своїх учинків: «В моїх мандрівках, з краю в край, я ніде не зустріла раю, якого від них сподівалася. Зате іноді, хоч здалека, схопила кілька



відблисків земного щастя, яке тепер має для мене більшу вартість, ніж уявлені раї» (Yablonska, 2018: 211). Хоча мандрівний досвід авторки трансформувала її уявлення про «обітовану землю», її образ у тревелогах найвиразніше асоціюється саме з бажаннями, жагою і «ненасиченістю». Важливо підкреслити, що в літературному дискурсі 30-х років ХХ століття, С. Яблонську характеризують передусім як людину з «невтомною жадобою вражень», яка належить до «ненасичених».

Таким чином, збірка тревелогів С. Яблонської «Листи з Парижа. Листи з Китаю» оприсутнює такі елементи міфосценарію початку, як мотиви дороги й туги за Золотим віком, топоси раю та образ креатора. «Ненасиченість» авторки, її бажання подорожувати світом і жагу нових мандрівних вражень можна вважати проявом міфологічної туги за втраченим раєм.

### References

- Eliade, M. (1996). Mify, snovideniya, misterii. Retrieved from [http://royallib.ru/book/eliade\\_mircha/mifi\\_snovideniya\\_misterii.html](http://royallib.ru/book/eliade_mircha/mifi_snovideniya_misterii.html) (дата звернення: 11.07.2014).
- Sobol, V. (2019). Chary i peklo Maroko. Ukrainsko-marokanskyi dialoh pokolin u polskii retseptsii. *Studia polsko-ukrainske*, 6, 99–114. DOI: 10.32612/uw.23535644.2019. pp.99–114.
- Vlakh, M.(2019). Heoobraznyi svit mandrivnoi literatury Sofii Yablonskoi: suchasna viziiia. *Visnyk Lvivskoho universytetu: seriia heohrafichna*, 53, 70–84. DOI:10.30970/vgg.2019.53.10657 [in Ukrainian].
- Vyshnytska, Yu. (2016). Mifolohichni stsenarii v suchasnomu khudozhnomu ta publitsystychnomu duskursakh. Kyiv: Kyivskyi universytet im. Borysa Hrinchenka [in Ukrainian].
- Yablonska, S. Lyst yz Paryzha. Lyst yz Kytaiu: podoroxhni narysy, novely, opovidannia, esei, interviu. Lviv: LA“Piramida” [in Ukrainian].